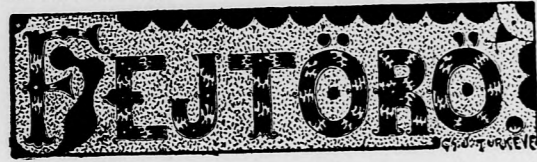

Gali J. VII. o. tan. 3. «Népdalok», előadta az ifjúsági vegyeskar. 4. Váradi A.: «Az utolsó sor», szav. Klein J. VII. o. t. 5. Becker: «Induló», énekelte az ifjúsági vegyeskar. 6. Jutalomkiosztás Dr. Vida Károly igazgató úr által.

A Trefort-emléktábla leleplezése. A homonnai polg. és felső keresk. iskola Trefort-köre június 29-én leplezte le a Trefort Ágoston volt vallás- és közoktatási miniszter születési házában emelt emléktáblát. Az ünnepély nagyszámú közönség jelenlétében nagy fényvel ment végbe. Kovács József igazgató megnyitja után Kerekes György tanár vázolta Trefort életét s jellemezte működését. Klár Sándor tanuló Szász Károlynak Trefort halálára írt ódáját szavalta. Az Akadémia nevében Ballagi Géza, a Trefort-család képviselőjében Szalay Imre, Homonna város nevében Cseley Gusztáv koszorúzta meg az emléktáblát, Nemes Lajos királyi tanfelügyelő Wlassics miniszter nevében köszönetet mondott a Trefort-körnek kegyeletes tettéért. Az ünnepély kezdetén és végén a tanulóság énekára Ugray Lajos tanár vezetése mellett a Hymnust és Szózatot énekelte el. A város nemzeti színű zászlókkal volt fellebogozva.

Jelige: Fejtörő az elme sportja

Rovatvezető: Csiszár József.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. július 12.

A 26. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: A test három másodperczig esett, a torony 147 m. magas. **Képrejtvény:** Híres város az Alföldön Kecskemét.

Helyesen fejtették meg: Miróczky Árpád, Bohrandt Lajos, Sebők Dezső, Popper Miklós, Herczeg Dezső, Sattler Rezső, Ditrői Puskás Jenő, Morvay Imre, Kokits Mihály, Rodowicz Vilmos, Gyárfás Gyula, Niegreis János, Wendörfer Imre, Kehi József, Novák János, Bundsich János, Joannovits György, Schwarz Gábor, Pichler Ágost, Staud Gábor, Biró Endre, Tenner Pál, Koszorús Kálmán, Buzáth Jenő, Tronner Rezső, Koch Nándor, Pláger Leó, Bierbauer János, Ember István, Fortvingler Sándor, Farmasy Antal, Péter Károly, Klein István, Tájber Oszkár, Stark Géza, Goldmann Arthur, Techet Károly, Laban Antal, Géczy Géza, Dada András, Banny Teophil, Laufer Ödön és Rezső, Krepelka Ferencz, Pálfalvai Horváth Dezső, Bagoly Sándor, Windt Lajos, Hartmann Gaston lovag, Valentényi Gáspár, ifj. Izsák Gyula, Zsögöd Lajos, Kelemen Imre, Szabó Ferencz, Szabó József, Steinschneider Ernő, Giczey Lajos, Erődi Tihamér, Strasser József, Horváth István, Pártos Viktor, Roth Ottó, Hübner János, Hirschmann Sándor, Halász Sándor, Grünfeld Ferencz, Takács Gyula, Zimmermann testvérek, Glósz Ödön, Krafka Boreza, Fiedler Kálmán, Seherz Alfréd, Dragovits István, Szeremley Cs. Lóránd,

Hiller Jenő, Jakabb Gyula, Becker Ferencz, Singer Gyula, Nagy Árpád, Névedi Botka Andor, Lechner Gedeon, Borosnyay Oszkár, Berente István, Steiner Izidor, Vécei Ferencz, Teesz Lajos, Weisz Hugó, Kuna László, Antony Gyula, Vadas Zoltán, Haresa János, Bauer József, Engel László, Luspay Sándor.

A kitérőzt könyvjutalmat, *Kane a sarkutazó* című művet Sattler Rezső főgim. VI. o. tanuló nyerte el Kaposvárott.

SZERKESZTŐI TELEFON.

A «Magyar Bélyeggyűjtő» üzenetei.

Többeknek. Azon levélbeli kérdésekre, melyekre a feleletet egyenesen kívánják, nagyon szívesen válaszolok, csak a válaszára kérek egy drb 5 kr. bélyeget mellékelni. Czimem: «Zakariás Sándor bankhivatalnok, Kassa, Fő-utca 4.» — **Szegedi gyűjtő.** Nekem is vannak ritkább «Guatemalám». Leginkább a felül nyomatokkal ellátott «ideiglenes» (provisionális) kiadásokat gyűjtöm. Ezekből van néhány másodpéldányom, melyeket más országbeliekkel együtt szívesen beküldhetek kiválasztás végett, csak teljes címét tudassa velem. — **Kolozsvári gimnázista.** 1. Ne szégyenkezzék barátai előtt azért, mert szenvedélyes bélyeggyűjtő. Az nem sport, hanem ma már tudomány. Meglett férfiak gyűjtenek, kik dicsőségnek tartják, ha szép gyűjteménynek tulajdonosai. 2. 2000 darab szép szám, s ha, mint nekem írja, leginkább a 60—70-es évek elejéről valók, úgy gyűjteménye értékes. Hogy mily értéket képvisel, azt látatlanra nem becsülhetem meg, de 800—1200 frotot megér, ha nincsenek hamisítványai. — **Szenvedélyes gyűjtő.** Bpest. 1. Kíváncsi, hogy mióta gyűjtök? Kerek «15» év óta. 2. Olvassa el a «többeknek» szóló üzenetemet. 3. A hamisítványokról egy *künn* fejezetben fogunk beszélni s egyáltalán a bélyeggyűjtés minden ágát s módját fogjuk tárgyalni, csak tessék türelemmel lenni. 4. E kérdésére azt válaszolom, a mit «*Sub auspiciis*»-nek választottam. — **Brassói előzető.** 1. Rosszul fogja fel a dolgot, ha azt hiszi, hogy külföldön nem szedik rá. Ellenkezőleg, ottan élnek vissza a bizalommal. Vannak előkelő firmák, hol ilyesmi nem fordul elő, de soh'se küldje pénzét külföldre, mert van Pesten több megbízható kereskedés, honnan szükségletét olcsóbban fedezheti. 2. Senf testvérek lipsei czég is ad ki egy igen jó német árjegyzéket, miért venné meg a Gibbonét, mely drágább, de ugyanazt adja, mit Senfék. 3. Olvassa el «többeknek» szóló üzenetemet. — **Kassai diák.** A helgolandi bélyegek ma már igen drágák. Utánzataikat olcsón kaphatja bármelyik bélyegkereskedésben. Sajnálom, ha a szaklappal nincsen megelégedve, pártolja, mert az első magyar szaklap. Köszönet, hogy közleményeinkért a T. L. más ifjaknak is ajánlja s hogy a «Magyar Bélyeggyűjtő» mindenképen megnyerte tetszését. Miután Kassán lakik, látogasson el hozzám, mindennap otthon vagyok délután 3—5 óráig. Szívesen fogom magamnál látni. — **Sub auspiciis regis.** Olyan magyar árjegyzék, minőt Ön kíván, eddig még nem jelent meg. Vegye meg a Senf testvérekét, mely ugyan *úmetül* van írva, de minden tekintetben megfelel kívánalmainak. Ennek új kiadása, mely az *összes* postai értékjegyeket magában foglalja, sőt árak is utánuk áll, 1899—90-ra, a vakációban fog megjelenni. Jó hasznát veheti a cserélésnél is. Könnyen megérthető stílusban van írva s ára egy kötetben 1 f 30 kr., két kötetben 1 f 80 kr. A kért bélyegeket megveheti Faludi Z. budapesti bélyegkereskedőnél következő árakon: Malto: 4 1/2 penze = 35 kr., 5 penze = 42 kr., 2 1/2 schill. = 2 f 40 kr., 10 schill. = 7 f 50 kr. Peru 2. Cent = 15 kr. s a két San Marino ára együtt 15 kr. A postaköltség a megrendelőt terheli. A kért lapra előfizethet július 1-től 1 f 100 fttal, de rendelje meg 2 f 100 fttal az egész évfolyamot. Fél évfolyamnak alig van valami értéke, minthogy közleményei hiányosak lehetnek s az egész kötet esonkán marad.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre... 1 f 20 kr.	Dr RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 2 f 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 4 f 80 kr.	Kéziratokat nem adunk vissza.		
Megjelenik minden vasárnap.			

A STILUS FEJLESZTÉSE.

(b) A magyar írástudás ügyét aktuálissá tette az az érdekes harc, a melyet Tóth Béla indított néhány hét előtt.

A magyar nyelvnek ez a művésze rámutatott arra a szomorú állapotra, hogy hazánk intelligens, művelt közönsége milyen gyengén tud bánni a tollal. Gyenge stílus, erőtlén nyelv — ezek jellemzik általában a nagyközönséget.

Szomorú de igaz, hogy olyan emberek, a kik életük tetemes részét tanulással, szellemi munkában töltötték el, a kik 12—16 évig éltek az iskola falai között, nem tudnak tökéletesen írni magyarul, az anyatejjel együtt szívott édes magyar nyelven.

Ezzel a fájdalmas jelenséggel érdemes, szükséges foglalkoznunk. Keressük első sorban, mi ennek oka s ha ezt megleltük, talán rájövünk az orvosságára is.

Kétségtelen, hogy a mint az ember magát a betűvetést is nagynehezen tudja megtanulni felnőtt korában: hasonlóképp a tökéletes, a szép és egyéni stílus fokozatos fejlesztése is a fogékony, serdülő korra vár.

A ki eleinte semmi ügyet nem vet rá, akárhogy fejezi ki gondolatait, az később sem tud tetszetősen, szabatosan írni, annak sohasem lesz jó stílusa. És hogy ezt az iskolai évek alatt elsajátítsa, az nagyrésztben magától a tanulóól függ. Mert hiabavaló a magyar nyelv és irodalom tanárainak buzgósága, a melylyel a rengeteg írásbeli dolgot javítják, hiabavalók az elméleti útbaigazítások is: jó stílusra ezzel még nem lehet szert tenni.

Ahhoz a tanulónak egész odaadása, ambíciója kell. De vajjon hol vagyunk ebben a tekintetben? A stílusra, a kifejezés szépségeire az ifjúság többsége nem fordít kellő gondot, nem méltatja azt fontosságához képest.

Nem akarjuk ezzel azt állítani, hogy ez alól nincs kivétel. Hiszen hála a magyarok Istenének, minden iskolában, minden önképzőkör kebelében akad jó esomé diák, a ki ügyesen, csinosan ír a

tehetség és gyakorlat hatásánál fogva. De hányan vannak ezzel szemben azok, a kik összetennék a kezüket és a fejüket törnék, ha a tegnapi tornaversenyéről, vagy pedig a Pali gyerek mult heti beszekundázásáról kellene 10 sort írni; hányszor mártanák a tintába megrágtott tollszárukat, hogy aztán valami gyámoltalan munkával álljanak elő, melyben a kifejezések bágyadtak, se izük, se színük, ötletnek, a szerző egyéniségének nyoma sincs.

Hát ezen a bajon nem lehetne segíteni? Dehogy nem, csak szilárd akarat, szorgalom, ambíció kell hozzá. Mert arra, hogy valaki művésze legyen a nyelvnek, születni kell; de azt szilárd meggyőződéssel merem állítani, hogy a gondolatok esinos, formás, eleven kifejezésére minden értelmes felsőbb tanuló képes, ha megvan benne a jóakarát.

Mi szükséges hát ehhez? Legelőször is olvasnunk kell olyan költői műveket, melyek a nemzeti irodalom legbecesebb művei, a melyeknek keresztül csillog a nemzeti szellem, melyeknek nyelve ragyogó, kristálytisza. De az Arany, Petőfi, Jókai s többi klasszikusainkon kívül olvasnunk kell a nép lelkének egyszerű, hamisítatlan magyaros ízű megnyilatkozásait: a népmeséket, balladákat, dalokat. Ezeknek nagy, igen nagy hatása van a stílus fejlődésére. A másik a gyakorlat, lelkiismeretes, buzgó gyakorlat. De ne felejtjük el, hogy a stílus-nevelést nem elbeszélések, tanulmányok, önálló dolgok írásán kell kezdeni, sokkal inkább vezet a célhoz: fordítás idegen nyelvekből.

Azt mondhatná valaki, hogy épen a fordítások útján szaporodik el gombamódra a sok idegen-szertűség.

Igaz, de ez is olyan, mint a többi orvosság, akkor öl, akkor ártalmas, ha helytelenül használják. Igaz, hogy a hevenyszert, gondatlan fordításban sereggestül tanyáznak a mindenféle *izmusok* kártevő bacillusai, úgyde éppen az a virtus, hogy ezeknek a magyar fordító kiméletlenül útját szegje. Ha a fordítás lelkiismeretes, annak megbecsülhetetlen hatása van a stílusra.

Ne kicsinyeljék a dolgot, nézzük csak meg apróra. Előveszünk egy kiváló német vagy francia író, teszem fel: Heinét vagy Sévigné asszonyt, a kiknek megvan az ezer író közül felismerhető egyéniségük.

Előbbi olvasónk erre is azt feleli újra, hogy nem nagy «vice», németből fordítani szótárral.

Erre csak azt válaszoljuk, hogy tessék hát próbát tenni. Adják kölesön a fordítás idejére a vaskos Ballagjukat, vagy a feladatot még könnyebbé tevő Simonyi-féle «Német-magyar szótársok». Ha az ember meglehetősen ismerős a nyelvvel, nagy ritkán szorul szótárra.

Tapasztalásból tudom, hogy nincs olyan fej-törő rejtvény, a mely nehezebb volna, mint például Heinenak egy kifejezését találón, az eredetinek megfelelően s mégis magyarosan visszaadni. S ilyen fogós szó minden oldalon van egy-néhány.

Szóval ha az ember értékesebb fordítást akar végezni, akkor nem olyan könnyű a dolga, mint a tájékozatlan ember első perczben gondolná. Míg az ember az idegen író művét, vagy annak egyes részeit gonddal lefordítja, addig lépésről-lépésre javítja, csiszolja a stílusát.

Nem szabad egyoldalunak sem lenni, több irónak a művével, több műfajjal kell megpróbálkozni, hogy annál több irányban tökéletesedjék írásunk. A stílus fejlesztését figyelmebe ajánljuk önképző-köreinknek. Az eredeti remekművekkel többé-kevésbé megismerkedik magában minden tanuló-ifjú, de a fordítások ügyét az önképzőkör vegye kezébe. Eddig is tűztek ki, talán minden körben, pályázatokat verses műfordításra. Ha lehet: *mellette*, ha a körülmények nem engedik meg, *helyette* tűzzenek ki díjat prózai fordításra.

A versesfordításra kitűzött versenyben nagyon kevesen vehetnek részt. A pályázónak egyaránt kell ismernie az idegen költő gondolkodásmenetét, ismernie kell azt a nyelvet és ügyesen kell verselni. Ám ha úgy történik, a mint most, merem állítani, tíz eset közül nyolcz az, hogy a fordító valamely az illető nyelvben jártas társával lefordíttatja a verset prózában, aztán ennek a nyomán, az eredeti versmérték szem előtt tartásával igyekszik *utána csinálni*, — nos hát akkor többre becsüljük az egyszerű prózai fordítást, a melyben majd mindenki részt vehet, s a mely, ha nem is jár olyan dicsőséggel, csiszolja a magyar stílust.

Annál pedig semmi sem egyszerűbb, mint egy délutánt meghatározni, a melyen az önképzőkör jelentkező tagjai összegyűlnek, s egy-egy zsebszótárt segítségül hívva — de mást nem, — fordítanak egy érdekes szöveget, s minden kifejezésnél, minden mondatnál iparkodnak, hogy mennél találóbb, mennél magyarosabb legyen.

A fordítás munkáját nem szabad elsietni, mert csak akkor érhető el a cél, akkor lesz szép, hajlékony, eleven a stílus, ha megfontoltan dolgozunk. Nem hiába mondja Salamon Ferencz: «semmi hamarabb meg nem rontja a stílust, mint a sokat és gyorsan írás.»

A BALATON.

I.

Tompán morajlik a tenger-fíú,
Mint a kit mostohája elhagyott,
Kárörvendő szélvészektől táborá
Verdesi, vágja a szilaj habot.
Csak a nap néz le rá mosolygva, tán
A szél erőlködését neveti.
Hiába fogja üstökön: e szörny,
A Balaton, tombolva leveti.

Szabad hazának szilaj tengere,
Te a magyarnak képemása vagy!
Ha orkán zúg, ha szellő enyeleg,
Maradsz fenséges s mindörökre nagy.
Ki tudja, mily erő hajt, ösztökél,
Hogy szétszakítva nyüzgő lánczodat:
A porszem embert elsöpörd, temesd,
S légy végtelen hatalmú, légy szabad!

Mikor a büszke gálya áthatit,
Óh mint vonaglik mindenik tagod!
S bosszankodó játékkal ringatod
Hullámzó kebleden a csolnakot.
A gálya zsarnok, lánczot vet reád!
Alatta nyögsz búsan, keservesen —
A csolnakot ne bánts, hitvány darázs,
Nem üt rajtad sebet szúrása sem.

... Állok a hullámverte partokon,
Nyaldossák lábam tajtékzó habok.
A mint szédülve átpillant szemem,
Önkénytelen is összeborzadok.
E végtelenség mellett érzem
Embernyi, múló, porszem létemet...
S az ember, a föld nyüzsgő bogara,
Mégis csak úr ez óriás felett!

II.

Mér háborog a Balaton?
Magamban ezt fontolgom.
Ha beborul, ha kiderül,
Tombol, zajong végtelenül.

Szakadatlan zúgásába
Felsír ezrek sóhajtása.
Lassú, kínos hömpölygése
Százazerek jajnyögése.

Majd meg győztes újjongása,
Hogy a partot víjja, ássa.
Gőgös zsarnok vad parancsa,
Hogy a földet tépje, rontsa!

Tán e tenger víznek mélyén
Földalatti éjek éjén
Titán tábor víjja harezát,
S zúgó habok riadozzák
Győzedelmét vagy kudarcát!?

Oláh Gábor.

AZ ORINOCON FÖLFELÉ.

Irta Verne Gyula.

29

Az erdő tele volt madarakkal. Sűrűn rebbentek fel az ágakról, midőn a karaván lépteinek a zaját meghallották, bohókás majmok ugáltak, kergetőztek és fülsiketítő lármával bögtek. Minél tovább jutottak észak-kelet felé, annál mozgalmasabb volt az erdő élete, de a vízi-madarak száma megcsappant. Paterne számos, a fák ágairól lelégő fészket is látott, melyek a levegőben mint a hinta himbálóztak. Holmi éneklőmadarak fészkei voltak; a fészkekben ülő madarak olyan gyönyörűen énekeltek, mint a mi fülemüléink. Paterne nem állhatta meg, hogy fel ne nyúljon az egyik fészekbe. Gomo rögtön figyelmeztette:

— Vigyázzon! . . . Baj lesz!

És igaz volt, mert abban a pillanatban öt-hat trupial — így hívják a benszülőttek ezt a madarat — neki esett, s kiesibe mult, hogy a merész tudósnak ki nem vajták a szemét. Gomo és Valdez elriasztották a fészkeiket hősiesen védő madarakat.

— Barátom, vigyázz, hogy a félszemedet itt ne hagyj Amerikában — figyelmezteté Helloch a barátját.

A patak partján dúsan tenyésző fűben és bokrok között millió meg millió hernyó, csúszó-mászó féreg lappangott. Ezek az állatok éppen olyan félelmesek, mint az Orinocóban tanyázó kaimanok. Orvul leskelődnek az áldozatra, s Valdez jól tette, hogy óvatosan kikémlelte az utat, melyen a kis karaván haladott.

Veszedelemesebb négy lábú, ragadozó állatnak nyoma sem volt a környéken, mindazonáltal Helloch előre gondolt arra, hogy éjjelre örökét állít fel, hogy Jean nyugodtan alhassék.

Eddigél nem volt semmi baj; sem ragadozó vad, sem a quivas-ok és Alfonz nem mutatkoztak. Helloch gyakorta küldötte el Valdezt kém-szemlére, hogy a váratlan megtámadásnak elejét vegye. E kém-szemlékről Valdez megnyugtató válaszzal tért vissza, s Hellochnak elég volt egy szempillantás, melylyel Valdez őt az eredményről tudatta. A mennyire a patak mentén haladó szűk ösvényen lehetséges volt, a kis karaván a vezetőket mindenütt nyomon követte, ánde sok helyt kapaszkodniok kellett, a patak nagyon szeszélyesen kanyarodott s az útítársak, ha nem is nagy távolságra, de mégis elszakadtak egymástól.

Jean és Gomo szüntelenül egymás mellett maradtak s élénken beszélgettek. Miről is beszélhettek volna egyébről, mint a Santa-Juana telepéről, s a buzgó Esperante atyáról, kinek az indiánusok között nagy volt a becsülete. Jean szerföltött érdeklődött e derék ember iránt.

— Ismered őt jól, úgy-e bár? — kérde Gomotól.

— Hogyne ismerném, hiszen gyakran láttam. Apámmal egy álló esztendeig laktunk Santa-Juanában.

— Régen volt az? . . .

— Nem, csak a múlt esztendőben, az esős-évszak előtt . . . A dolog úgy történt, hogy a mi falvunkat, San-Salvadort, a rabló quivasok kirabolták és elpusztították. Mi a többi indiánusokkal Esperante atya telepére menekültünk.

— Szívesen fogadott titeket?

— Ó de még milyen szívesen. Áldott jó ember az az Esperante atya. Nem is akart elereszteni, s az indiánusok közül számosan ott is maradtak . . .

— Hát ti miért mentetek el onnan?

— Apám akarta. Mi bonivas-indiánusok vagyunk, folyónk vidékére vágyódott vissza. Apám jó evezős volt, s arra számított, hogy valaki beszegődött. Én is értek az evezéshez, már kis gyermek koromban kezdettem megtanulni.

Jean érdeklődéssel hallgatta az ifjú indiánus elbeszélését; elgondolta magában: vajjon mi lett volna szegényből, ha velök nem találkozik? . . . Aztán újra csak Santa-Juanára és Esperante atyára terelte a beszédet. Kérdezett egyet-mást Gomtól, s a fiú nagyon értelmesen megfelelt minden kérdésére. Elmondotta, hogy Esperante atya mintegy hatvan éves lehet, egészen fehér a haja és a szakála, de még most is szép, nagyon szép ember, különösen szépek tüzes, lelkes szemei.

Szakasztott úgy festette le, mint Assomption úr s a gaz Jorres. Jean már szinte látta lelki szemével a szelid és böles Esperante atyát, a mint őt nyájas szeretettel fogadja, ad neki utbagigazítást, s nyomára vezet a Kermor ezredesnek.

Este hat órakor jelt adott Helloch a megállapodásra. Számításában nem csalatkozott, éppen akkora utat tettek meg, a mekkorát ő előre meghatározott volt.

Az indiánusok éjjeli tanya készítéséhez fogtak. A patak szikla-partjának egyik részében tágas, kényelmes üreget találtak. Száraz fűvet és falevelet hintettek el, azon jól fog esni a pihenés. Jean nagyon szabadkozott, hogy neki nem kell semmi külön kényelem, a minő a többinek az osztályrésze lesz, azzal meglegszik ő is, de hiába való volt minden tiltakozása. Helloch akarta, s annak úgy kellett lennie.

Valdez és Paterne vacsorát készítettek. A patakban rengeteg sok hal úszkált. Gomo az indiánusok módjára néhányat nyíllal lőtt meg, s ezeket a tűznél megsütötték. Volt canava-kenyerük, szárított húsup és a mi földolog — pompás étvágyuk. Természetes dolog tehát, hogy a vacsora mindnyájuknak nagyszerűen ízlett.

Vacsora után Valdezen meg egy indiánuson kívül mind lefeküdtek és édesen aludtak. Valdez és a társa éjjelig örködtek, akkor Helloch kelt fel, s a másik indiánussal örködött reggelig. Martial is váltig ajánlkozott, hogy örködni fog, de Helloch nem fogadta el.

— Majd holnap önre meg Paterne kerül a sor — viszonzá.

Valdez az éjszaka első felében a vadállatok éktelen ordításán s a sziklásmedrű patak harsogásán kívül nem hallott egyebet. Mind a kettőhöz

hozzászokott, s így éjfélkor nyugodtan hajtotta a fejét álomra, gondolván, nem fogja semmi megzavarni a karaván álmát.

Helloch a patak partjára ült, s innen vigyázta az innenső meg a tulsó partvidéket is.

Hajnali négy óra tájban, midőn már kezdett derengeni, a tulsó parton — úgy rémlett neki — mozgást vett észre, olyan formát, mint a mikor valaki elsurran a fák között. Emberek-e vagy állatok? — tűnődék magában. Lefeküdt s elkezdett nesztelenül mászni fölfelé, hogy közelebről megfigyelhesse. Mikor felért a part legmagasabb pontjára, merőn figyelte. A mozgás még mindig hallatszott, de az okát sehogy sem tudta kifürkészni.

Az alvókat nem akarta álmukból felriasztani, de Valdezt mégis felköltötte:

— Csitt, neszölj egy szót sem, Valdez — suttogá fülebe, — jer, nézz át a tulsó partra, s mondd meg nekem minő mozgolódás van ott?

Valdez néhány pillanatig vizsgálódva nézett a kijelölt irányban, s aztán így szólott:

— Három-négy ember rejtezik ott a fák között.

— Mit akarhatnak?

— Nem szabad zajt ütnünk. A patak ezen a helyen nagyon mély, át nem jöhetnek, ha csak lejjebb vagy feljebb gázlóra nem akadnak. Meglehet, hogy néhány bravos-indiánus lesz.

— Hm, attól tartok, hogy nyomára jöttek a mi éjszakai tanyánknak, s nézze csak, amott lejjebb egy már a partról leszállott, s a vizet kémli.

— A bizony, s ha jól látom, nem is indiánus, egészen más a járása.

— Akkor nem lehet más, mint Alfonz valamelyik cimborája... Valóban kár, hogy emberek ott maradtak a táborban, nehéz dolgunk lesz, ha a gazok megtámadnak.

E pillanatban megragadta Valdez a karját. — Most már jobban látom, ... aligha csalódom, ... igen igen, reá ismertem, az a czudar ott a mi megszökött spanyolunk ...

— Jorres! ...

— Az.

— A nyomorult megkapja mindjárt, a mit kerestt — mondá Helloch, s fegyverét vállához emelve czélba vette.

— Ne! ... Ne! ... — inté őt Valdez. Az ellenség száma vele csak egygyel fogyna, s lehet, hogy az erdőben száz meg száz quivas rejtőzködik. Legyünk nyugton, a patakon most nem jöhetnek át.

Helloch szót fogadott Valdeznek, mert belátta, hogy tökéletesen igaza van. Jorres pedig, — mert csakugyan ő volt — mintha sejtette volna, hogy reá ismertek, visszahúzódott s a fák sűrűjében elbújt.

Többé aztán egy lélek sem mutatkozott a tulsó parton, sem az erdő szélén.

Hellochot igen komoly aggodalom szállotta meg.

Miként folytassák az utat, tudván azt, hogy a gaz Jorres kikémlelte őket, s aligha nem tovább is a nyomukban marad. A hol pedig Jorres rejtőzködik, onnan

a quivasok s a nyomorult Alfonz sem lehet távol.

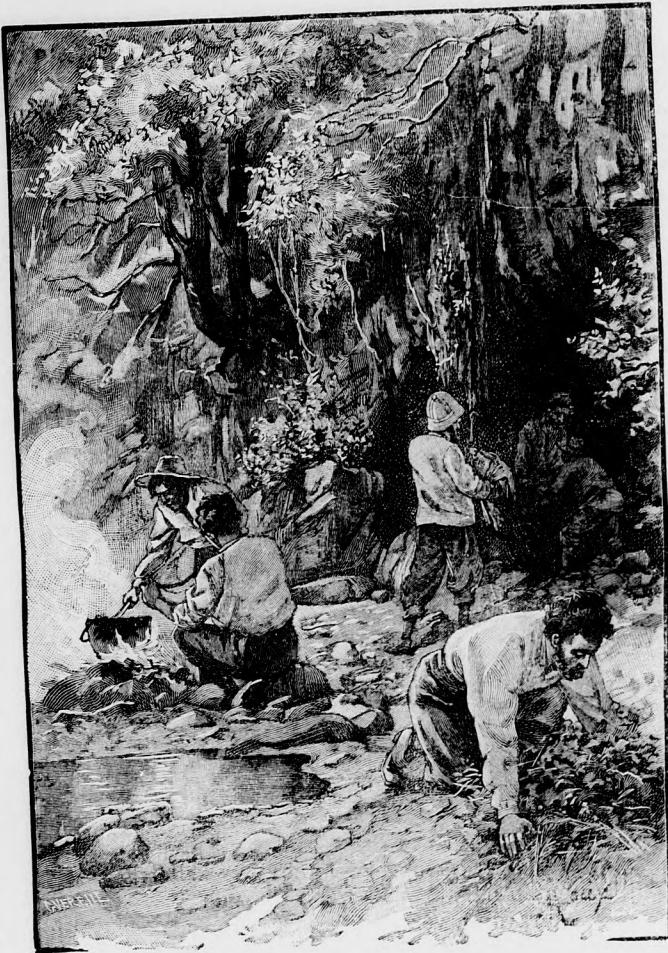
X.

A Frascaesi-i gázló.

Öt óraker már mozgolódní kezdettek az éjjeli tanyán.

Jean ébredt fel a leghamarább. A patak partján alá és fel sétálgatott, midőn Martial őrmester, Paterne és Gomo még javában aludtak.

Az evezőslegény, a ki Valdezt hajnal felé felváltotta, jelentette Hellochnak, hogy ő is látott

VALDEZ ÉS PATERNE VACSORÁT KÉSZÍTETTEK.

gyanus alakokat a tulsó parton. Jorresre ő is mindjárt reá ismert. E szerint Valdez sem csalódhatott.

Helloch Valdeznek is, meg az evezős-legénynek is nagyon a szívére kötötte, hogy ne szóljanak senkinek egy szót sem. Ha csakugyan fenyegeti a karavánt valami veszély, még idején meg fogják tudni.

Rövid tanakodás után minden eshetőséget tekintetbe véve elhatározta Helloch, hogy gyorsított menetben tovább fognak haladni Santa-Juana felé. Ugyanis könnyen megérthető, hogyha Alfonz és bandája leselkedik rájuk, akár előre haladnak, akár visszafelé veszik útjokat: meg fogják őket támadni.

A Torrida egyelőre elválasztja őket a rablóktól, ha ugyan feljebb valahol nincsen alkalmas gázló, melyen átjöhetnek. Helloch nem ismervén ezt a vidéket, föltette magában, hogy Gomótól megkérdezi, mert az indiánus ifjú bizonyára fogja tudni. Úgy okoskodott, hogy minél közelebb jutnak a hittérítő-telephez, annál nagyobb biztonság vár rájuk a quivasok támadása ellen, mert Santa-Juana népessége nem megvetendő, Esperante atya pedig nem fogja őket cserben hagyni.

(Folytatása következik)

KENYÉR ÉS BECSÜLET.

Regény az ifjúság számára. 12

Irta Gaal Mózes. Illusztrálta Neogrády Antal.

— Mondja csak asszonyság, mivel tölti az idejét a doktor úr?

— Jaj, kérem, az mostanság valami regényt vagy mit irt. Mindennap frissen kellett megtöltenem a lámpását. Isten tudja, meddig maradt fenn éjszaka.

— Nem kap hazulról soha pénzt?

Szivákné gyanakodva nézett az úrfira, a ki ilyen furesa kérdést intéz hozzá.

— No, ne ijedjen meg. Nem akarok én pénzt kölesön kérni Janesitől. Csak azt szeretném tudni, hogy él, mint él, mert nem volt ő diákorában ilyen sovány.

— Én csak azt tudom, hogy Sólyom úr mindig pontosan és becsületesen fizet. Tetszik tudni, a szoba bérét is kifizette júniusig. Azt bizony nem minden fiatal úr teszi.

— Abban már igaza van, asszonyság!

— Aztán olyan áldott jó szava van az emberhez, hogy én azt ki sem mondhatom.

Szivákné elmesélte a karácsonyesti dolgot is. Olyan lelkesen beszélt el, hogy Szentiványi megtörülte a szemét.

— Ismerem őt! ... Ő még mindig a régi vasgyúró, kinek a szíve olyan jó, mint a falat kenyér. Lássá asszonyság, én szeretnék valami pénzt juttatni a kezéhez. Maga úgy látszik nagyon szereti és becsüli őt, nem tudná a módját lelni? ...

Szivákné szinte megijedt ettől az ajánlattól.

— Jaj, az nem lehet. Minap is mondtam neki,

hogy hagyjuk elsejére a leszámolást, de a világ minden kincseért sem egyezett belé, pedig láttam, hogy csak öt forintja van, a lábija zsebéből vette ki. Nyilván azért dolgozott olyan sokat.

— Hogy csináljuk? ... Hogy is csináljuk csak? — töprengett Szentiványi. — Hopp, megvan. Irok neki itt egy pár sort, s itt hagyom a pénzt.

Szentiványi irt egy szelet papírra néhány sort, s alája tett öt forintot.

Mikor Sólyom János haza jött, Szivákné szivszorongva lste, hogy mit fog csinálni, ha meglátja a pénzt az asztalon. Érezte, hogy ő is ludas a dologban.

Csodálkozott, hogy Sólyom úr nem szólott mit, se jót, se rosszat, hanem felvette a kabátját és újra elment hazulról.

Szivákné bement a kis szobába, s azt a czédulát, a mit Szentiványi irt, ott találta az asztalon, de a pénzt nem.

A jámbor Szivákné azt hitte, hogy a doktor úr elment valahová vacsorálni. Megörvendett ennek a gondolatnak, de aztán, hogy eszébe vette mindazt, a mit eddig tapasztalt az ő lakójáról, még sem tartotta valószínűnek.

Janesi egyenesen Szentiványihoz ment.

— A mit irtál, az nekem igen jól esett, Gyula, de a mit nálam felejtettél, azt vissza hoztam neked. Nincs reá szükségem.

— Ne haragudjál, öreg, nem akartalak vele megsérteni.

— Nincs miért haragudnom, sőt ellenkezőleg, megmutattad, hogy igazi jó barátom vagy. Először felajánlottad a lakásodat, most meg pénzzel is kinálsz. Ha beteg volnék, Gyula, sirva fogadnám el, s adósságnak tekinteném, melyet valaha vissza fogok fizetni, de még épkezláb ember vagyok, alamizsnának nézem, mely arczomba kergeti a vért ...

A szobában csend volt.

Szentiványi nem tudta, hogy mit mondjon. Valami csodálatos nagy tiszteletet érzett ez iránt az ifjú iránt, a ki nagy nyomorúságban van, s nem tud, mert nem akar panaszkodni.

Megfogta a kezét és esdekelve kérte:

— De ha igazán szükséged lesz valamire, ha beteg leszel, János, igérd meg, hogy eljössz hozzám! Igérd meg!

— Igérem!

Ezzel váltak el.

Sólyom János aznap négy krajczár ára kenyéret evett egész nap. Nagyon fáradt volt. Égető fájdalmat érzett a gyomrában, s a feje is szédült. A januári hideg, a mint meglegyintette arcát, mikor az utczára kiért, nagyon jól esett neki. Alig várta, hogy haza érjen és lefeküdjék. Ha elalszik, új erőhöz jut, s elfelejti azt is, hogy — éhes. Az üllői úton egy koresma mellett haladt el. Az ajtón éppen akkor lépett ki egy jól lakott vendég, majd kicsattant az arca a pirosságtól. Nyilván bort is jócskán ivott.

Az ajtón valami pörkölt húsnak a szaga tódult ki az utczára.

Sólyom akaratlanul is megállott. Valami hívta, csalogatta befelé. A gyomra volt, ez a rakonezátlan, engedetlen gyermek.

— Menjünk be! . . . Menjünk be! Ha jól laktál és nem tudsz fizetni, kidobnak vagy elveszik a téli kabátodat, de legalább ettél valamit.

A klinikánál leült a szegletköre, épen oda, ahol a kis gyermeket találta volt. Nagyon szédült, kissé össze akarta az erejét szedni, hogy haza érhesse. Ha majd lefekszik, elműlik a kellemetlen érzés . . . Felkelt és kettőt-hármat lépett. Úgy tántorgott, mintha részeg lett volna.

A járó - kelők rázták a fejüket, a mint elhaladtak mellette.

— Ez is ugyan csak jóra való fiatal ember — gondolták magukban.

Az egyik, egy kövér, nyájas arcú megállott és reá tette kezét a Jancsi vállára.

— Sólyom úr!

Jancsi összeszedte minden erejét és tovább ment. Köszönt volna, de a karja nagyon nehéz volt.

A kövér úr nem tágitott mellőle.

— Az istenért, ön nagy beteg, vagy —

— Nincsen semmi bajom, asszisztens úr . . . Csak szédültem.

— Kapaszkodjék a karomba, s álljon meg!

— Haza szeretnék menni . . . haza!

Suhajda úr oda intett egy kocsi, s fölsegítette Sólyom Jánost. Maga is melléje ült, s halkán azt súgta a kocsisnak:

— Wohlfarth-vendéglő, Stáció-utca!

Aztán a többi mintha csak álom lett volna. A jó meleg szoba, a vörös bor, mely megmelegítette belül, az izletes leves, a sült. A kedves arc, mely részvételt nézett reá.

Kocsin vitte haza, pedig eleget kérte, hogy ne költsön hiába, haza talál ő gyalog is.

— Most én parancsolok, ön pedig engedelmeskedik — mondá jóakaró erőszakkal az asszisztens.

És Szivákné, a ki roppant nyugtalan volt, soha sem látta doktor urat olyan jó kedvűnek, olyan tréfásnak.

— Mégis csak okos volt, s elfogadta az öt forintot — gondolta magában a jó lélek — és örvendett, hogy így történt a dolog.

Sólyom János másnap nyolcz óráig aludt. Édesen aludt, arról álmódott, hogy Suhajda brudert ivott vele, s ezentúl tegeződni fognak.

A KLINIKÁNÁL LEÜLT A KÖRE.

XVIII. FEJEZET.

Éjjeli látogató.

Az édes álom után keserves volt a felébredés.

Sólyom János szégyelte, hogy újra szeme elé kerüljön Suhajdának. Mit mondjon neki, miként köszönje meg a jószágát. Nincs mit tagadnia a dologban: félig éhen holtan szedte fel az utczáról, elvitte ésenni adott neki. Úgy bánt vele, mintha az édes testvére lett volna.

Reá szolgált erre a szívességre? . . . Vajjon nem lett volna-e jobb, ha Szentiványitól elfogadja a pénzt . . . Eza nagy gyalázat nem esett volna meg rajta.

És mégis jó, hogy így történt, mert újra alkalma nyílt arra, hogy Suhajda úr jó szívet s iránta való szeretetét megismerje.

De ma nem megy be . . . nem, nem, itthon fog maradni. Hátha úgy tűnnék fel, mintha újabb irgalomra számítana.

— Kenyeret fogok keresni — biztató magát — nem riadok vissza semmiféle munkától. Akár lámpagyújtogató is leszek, de többé másra nem szorulok.

Az erős lelkű ifjú felöltözött, s készült, hogy foglalkozást menjen keresni.

— Itt lakik Sólyom János orvosnövendék? — kérdezé valaki a konyhában Sziváknétól.

— Itthon van még. Ma egy kicsit később kelt fel. Mäskor már ilyenkor az iskolában van.

Suhajda úr lépett be a szobába.

— Jó reggelt Sólyom úr! Látom frissen van . . .

— Épen most készültem el hazulról.

— Majd együtt megyünk az egyetemre.

— Más utam van, asszisztens úr —

— Nos?

— Munkát keresek valahol.

— No, no! Majd akad az is. Ejnye, ejnye, hogy nekem sem tudott előbb szólni!

— Nagyon resteltem a dolgot. Nem akartam —

— Nézzen a szemembe, Sólyom úr! Hát nincs hozzám bizalma? Olyan okos ember, mint maga, szégyenli a szegénységét?

— Azt nem szégyenlettem soha! — felelé önzézetesen Sólyom. Ez a kis kamara, s az az egyszerű anczug ott kinn tanuságot tehetnek róla. Egyebet szégyenlek, — de én annak nem vagyok az oka.

— No, no, rosszul választottam meg a kifejezést, Sólyom úr, nem azt akartam mondani, hogy szégyenli, hanem azt, hogy — nem volt hozzám bizalma. Nekem is régi jó ismerősöm a szegénység. Egyszer majd elmondom, tudja, ha úgy benne leszek a hangulatban. Vegye csak a kalapját és jöjjön velem — reggelizni.

— Kérem, asszisztens úr! —

— Tudtam, hogy megint mókázni fog. Legyen nyugodt, olesó kávéháza megyünk, a hol tizenkét krajczárért nagy pohár kávé adnak.

Karon fogta és vitte magával. A konyhában igen barátságosan köszönt Sziváknénak, a mi igen-igen jól esett az érzékeny szívé asszonyságának.

Az nap tíz óraker a professzor, a ki együttal az egyetem rektora is volt, behívatta Sólyom János első éves orvosnövendék urat, s utasította, hogy ötven forintról még a délelött folyamán írjon nyugtatványt. Ezt az összeget a laboratóriumban való buzgó munkásságáért kapja.

Suhajda úr tizig ott dolgozott a bonczteremben, de mire Sólyom János az ötven forinttal a zsebében vissza sietett oda, már az asszisztens úr nem volt ott. Sólyom János is vette a kalapját és rohant Suhajda úrnak a lakására, fel az első emeletre.

— Baj van, Sólyom úr? — kérde rosszul palástolt örömmel a kövér Suhajda.

— Pénzt hoztam, asszisztens úr, a kabátot —

— Ne meséljen ilyen rémes dolgokat, Sólyom úr!

— Kaptam ötven forintot, most vettem fel, igazán úgy jutottam hozzá, mintha az égből cseppent volna le.

— Gratulálok!

— Ebből huszonöt forintot —

— Lári-fári! Nem úgy alkudtunk meg, Sólyom barátom. Én akkor azt mondtam magának, hogy megfizeti, ha majd teheti, ha pénze lesz. Ötven forint nem pénz, a kabát árával még adósom marad . . . Nézzé csak ezt a remek munkát, tegnap jelent meg. Vigye haza az első kötetet és olvassa el, maga úgyis hamar olvas.

Hasztalan igyekezett Sólyom János a beszédet a kabátra és a huszonöt forintra téríteni, Suhajda úr süket maradt.

— Ötven forint nem pénz! . . . Nem pénz! . . . Mind ezt hajtogatta és szörnyű makaesül ragaszkodott a szóbeli szerződéshez, melyet a téli kabát vásárlásakor kötöttek.

Szivákné is erősen húzódott a számla kiállításától, de vele mégis boldogult Sólyom, mert kereken kijelentette, hogy felmondja a szobát, ha rögtön ki nem állítja a számlát.

Szivákné hallatlan vakmerőséggel azt hazudta, hogy petroleum alig fogyott el, hogy a mosás alig tesz ki néhány hatost, hogy a szabó a kis reparatúráért alig akart pénzt elfogadni tőle, mert hogy keresztkomája volt a megboldogult férjének. Szóval Szivákné nem járt igaz úton, s olyan nyomorúságos kis költség-listát diktált fel, hogy az még egy éjjeli örnek is szégyenére vált volna.

Sólyom úr a dolgon úgy segített, hogy egy öt forintost tett az asztalra, s így szólott:

— Néni, vagy elfogadja ezt a pénzt, vagy összekolom a holmijaimat és tovább megyek.

Szivákné sirni kezdett, s a pénzt betette a fiókjába. Másnap természetesen a pinzelakók mind tudták, hogy a Szivákné doktoránál nincs derekabb, becsületesebb és igazabb ember sem a külső stáció-utczában, sem Budapesten.

Ó az nap este a kis pincze-szobában a világ legboldogabb embere fogyasztotta el a hideg vacsorát, melyhez Szivákné finom, párolgó théát készített. A fehérre meszelt fal úgy ragyogott, mintha sima márványból lett volna, melyre nem egy ügyefogyott lámpás veti szűkös világát. Az ifjú szívében nem volt betöltetlen vágy, mely az embert büjtogatja, s panaszszal, sopánkodással teszi keservessé az életet.

Levelet írt az anyjának aranyos jó kedvvel. Ezer apróságról megemlékezett, s boldog volt annak a tudatában, hogy ez a levél édes, boldog könyvet fog csalni édes anyjának a szemébe.

Van-e ennél boldogítóbb érzés a világon? . . .

Közel járt az éjfélhez már az idő, midőn a Suhajdától kölesön kapott könyvet letette az asztalra, a lámpást elfújta s elaludt.

Három óra tájban a külső stáció-uteza 107. számú házának a esengettyűjét valaki háromszor egymásután meghúzta. A kövér házmesterné álmosan csavarta feljebb a kis kézi lámpást, vette az asztal szélére tett kapukulesot és kicsoszogott.

— Vajjon ki lehet? — tünődék magában. — Mindenki hazajött már, még a «Korona»-kávéházbéli pinzér is . . . hm, vajjon ki lehet?

Mire a kapuhoz ért, a türelmetlen kiinn álldógáló negyedszer is nagyot rántott a dróton. Szerencsére el is szakadt.

— No . . . no . . . jövők már . . . Ki látta, ilyen türelmetlennek lenni!

Egy idegen úr állott a kapu előtt. A téli kabátja ismeretlen volt a házmesterné előtt, már pedig, a kinek a téli kabátját nem ismeri, az nem lakik a házban.

(Folyt. köv.)

WISBY VÁROSÁNAK MEGSARCZOLÁSA 1361-BEN.

KÖZÉPKORI SARCZOLTATÁS.

Képünkhez.

Képünk, *Hellquist* Károly svéd festőnek nagyszabású műve, a messze középkorba vezet bennünket vissza. Oly hűséggel örökíti meg a művész a hat századév előtti kort, mintha maga is abban élt volna. Nem csak a keret, melyben a jelenet lefoly, az épületek, az öltözetek, az edények, stb. viselik magokon a való történeti hűség színét, hanem az alakok, azok arca, sőt mozdulatai is hiven jellemzik fajukat és azt a félbarbár korszakot, mikor a háborúk még rablóhadjáratok voltak, s mikor a fosztogatás, sarczolás, békés lakosság tömeges gyilkolása, gyújtogatás és pusztítás együtt járt a háborúval.

IV. Valdemár dán király, ki szintén egy skandináv nagyhatalom megalapítására törekedett, egészen amaz idők szellemében cselekedett volna, ha Gothland szigetének svéd uralom alatt élő hatalmas kereskedővárosát, Wisbyt, melynek seregét kétszer győzte le, egyszerűen katonái pusztításának veti áldozatul s porrá égeti. De ő okosabbnak látta kiméletet ígérni a városnak az alatt a föltétel alatt, hogy azt a három kádat, melyet a piacra állított, három óra lefolyása alatt színig töltik meg arannyal, ezüsttel, ékszerekkel és drágaságokkal. Wisby dúsgazdag emporiuma volt a kereskedésnek, sok kincs volt benne fölhalmozva, úgy hogy még főtemplomának homlokzata is óriási kárbunkuluskövektől ragyogott.

A hegyes födelü házaktól körített piacon, a templom előtt állított magának a király menyegyzetes trónust, azon ülve várta, hogyan ontja kincsét lábaihoz a legyőzött város. A trón lépcsőin ott áll egy czimeres bajnok a királyi lobogóval. Sisakját fantasztikus korona köríti pávatollakból. A király mellett trombitás hirnök figyelmezteti a késedelmezőket, hogy eljár az idő. A háttérben emelkedő magaslatokon látható hatalmas falak, melyeknek ma is vannak még maradványai, bizonyítják a város nagyságát, erejét.

Mindenfelől jönnek férfiak és asszonyok s öntik ki zsákjaikból és szekrényeikből magokkal hozott értéküket a király kádjaiba. Az arany, ezüst tálak, kannák, kelyhek, lánczok, karperecek, gyűrűk, övek, fülbevalók, ékszerszekrények csillognak-ragyognak a ködös, homályos levegő daczára is, mely a képet előnti. A habozókat, a vonakodókat vad harszások erőszakkal vonszol-

ják elő. Jobb felől sóhajtvá önti a tele kádba az alamizna pénzeket egy szerzetes; egy gazdag zsidó szekrényben hozza drágaságait, míg balfelől egy szegény kézműves veti a kádba keservesen megkeresett pénzeeskéjét, mialatt egy gyermek csodálkozva tekint le a csillogó tárgyakra.

A piac közepén fölállított feszület előtt kétségbeesetten tördeli kezeit egy nőalak. Talán özvegygyé tették előbb s most koldussá. Az előtér közepén egy család vonja magára a figyelmet. Előkelő patriczius, ki nejét és gyermekét vezeti haza, ökölbe szoritva kezét a gyűlölt király látára, ki összeránczolt szemöldökkel, keményen tekint reá, mintha kedve lenne átadni a nyakas polgárt a hóhérnak, ki ott a háttérben pallosa élet vizsgálgatja.

A kádak ketteje színig telt már kincsekkel, a harmadik is tele lesz csakhamar: Wisby megfizette sarczát. De Valdemár király nem soká örülhet rablott drágaságainak: a hajókat, melyekre fölrakja, elsülyesztí a vihar s Wisby kincsét elnyeli a tenger.

A ki e kincset onnan a tenger fenekéről kiemeli — ezt tartja a nép hite, — azé lesz Dánia, Svéczia és Norvégia koronája.

A tengerszem és a «halál birodalma».

A *Tanulók Lapja* számára írta dr. Hankó Vilmos.

A Szent-Anna tavához — a Csomádtető gyönygéhez — Tusnád felől juthatunk el legkönnyebben.

Leirhatatlanul pompás az a látvány, a mi a régi úton haladva elének tárul, midőn a Szent-Anna-tavát magában rejtő hegytölesér széléhez érkezünk. Mintha csak egy régen kialudt tűzhányó hegy óriási kráterje tátongna előttünk. Alattunk a lombos fákkal sűrűn benőtt mélységes mély hegytölesérnek alján, a gyönyörű gyeptérség kellő közepén egy tükör simaságú, kristálytiszta tengerszem tüze ragyog felénk.

A tó alakja kerekded, kerülete 1800 méter, közepén igen mély (12 méter), a víz színe azurkék, mint az égboltozat, a mely Nápoly fölé borul, tiszta, átlátszó, mint a tószéli vadvirág kelyhén rezgő harmatepp. A hegytölesér oldalát bükk-erdő borítja, partját nyulánk fenyőszalak koszorúja övezi.

A katlant szél nem járja soha; csak néha-néha barázdálja egy kis szellő a tó ezüst tükörét. A tájéknak érdekességét még emeli a visszhang,

a mely a katlan minden részén, de különösen a tó északi partján 6—8-szorosan adja vissza a hangot. Szintügy észrevehetjük, mint nyargalja körül a hegy fölsérését a hang, melyet előbb erősen hallunk, később mind gyengébben és gyengébben addig, míg teljesen elhal.

A hely elragadó szépsége, elrejtett volta, az uralkodó isteni csend mintegy felhívják itt az embert az örökkévaló Isten imadására. Csakugyan e helyet szentnek tartották minden időben az emberek. A hagyományok szerint, az ősmagyarok Hadúrnak itt mutatták be áldozataikat még akkor is, midőn az ősi vallást szabadon nem gyakorolhatták.

A hol egykor Hadúr oltárai füstölögtek, a keresztény magyarok vallásos kegyelete Szent-Anna tiszteletére búcsújáró kápolnát épített, a melyben évenként kétszer felhangzott az összesereglett hívek szent dicsőítő éneke. Később a búcsúkat betiltották; azóta a kápolna elhagyatva áll; a hely azonban, a természetnek ez az utóérhetetlen művészettel alkotott temploma, a természetkedvelőknek búcsújáró helye lesz az idők végéig.

A Szent-Anna-tavához s a kápolnához sok gyönyörű regét fűz a néppoezis. A kápolna kis harangja minden este imára szólítja a híveket. Az ezüstesengésű harangszó azonban sehogyan sem tetszik a zöldszakállú vízi tündérkirálynak s a sok tündérnépnek. Nem bírják a hangját harangszónak, zsolozsmának. Ki se jöhetnek már a vízből, mulatozni a holdfényen. Rávesznek tehát egy pásztort, hogy egy tarisznya aranyért lopja el a kis harangot. A szerencsétlen pásztor el is lopja s behajítja a tengerszembe; a tündérek azonban rászedik őt, mert a mint a vállára akasztja a tarisznyát, mentén bikává változik.

Már most szabad a vásár a tó körül s esténként a mikor a hold ezüst fénye előmlik a regényes tájon, felkél a tündérsereg s vig tánczot jár a tó partján. Sok szegény székely legény adja meg az árát ennek a csábító látványnak. A tündérkirály szépséges szép leányai becsalogatják őket a zombékba és hinárba, a szerencsétlen elkábult ifjak vakon rohannak a szirének után, a míg egyszerre megnyílik alattuk a hamis folyondár s elnyeli őket a tengerszem.

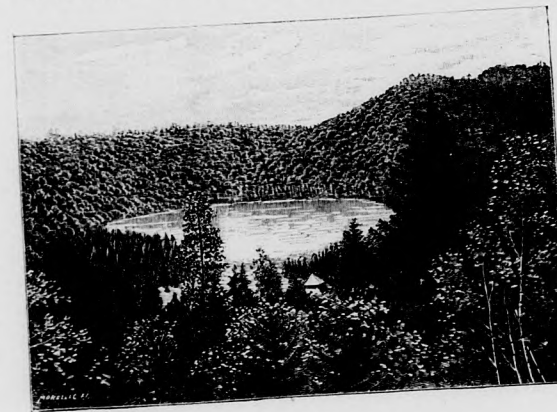
Gergő, a fiatal vadász azonban átöleli az őt csalogató legifjabb tündérleányt s forró esőket nyom az ajkára. A esőknak varázsereje megfosztja a tündért hatalmától. Feltámad a szerelem benne a deli székely legény iránt s ott hagyja a

tündérkirály birodalmát, hogy felesége legyen Gergőnek.

Megtörténik az esküvő nagy pompával, táncz-csal és vigsággal. Az öreg remete esketi őket össze s utána fel akarja szentelni az új harangot. A mikor azonban a szentelt víz a harang érezére hull, lángok csapnak fel s nagy dörgés és villámlás közt hirtelen elemészti a harangot.

Az öreg barát előtt látomány jelenik meg, hogy addig, a míg az ellopott harang vissza nem kerül a tündérkirály palotájából, nem szólal meg harangszó a Szent-Anna-tó partján. Gergő s fiatal felesége erre elhatározták, hogy visszahozzák a harangot. Elkérik a baráttól a keresztes botot s bátran leszállnak a vizek mélyébe a tündérkirály palotájába, a hol nagy a vigasság.

A hivatlan vendégek megérkezése nagy riadal-

SZENT-ANNA TAVA.

mat okoz a tündérkirály udvarában. Mindenféle fortélyt megpróbálnak a tündérek, hogy csak ne kelljen a harangot odaadniok, de a keresztes bot hatalmának nem tudnak ellentállani.

A fiatal pár végre ráakad a szentelt harangra, s nagy diadallal felhozza azt a tündérkirály palotájából, hogy ismét hirdesse Isten dicsőségét a hegyek között: «Gingalló, gingalló!» Háromszor megkondul a harang s a tündérpalota összeomlik. A tündérkirály vén varangyos békává zsugorodott össze s a tündér hallá változik át.

A Szent-Anna-tó felett 1300 méternyire emelkedik a Csomádtető (Csomág); a tetőről elragadó panoráma nyílik az alatta elterülő tóra. Háromszékmege kézdí- és sepsi-i járásának városaira és falvaira, az Erdővidékre, Csik egy részére, a Bácsaságra, úgyszintén az Erdélyt délről övező havasokra.

A Csomád és Büdös hegytömegeinek összetorlódásánál, a Szent-Anna-tó felett egy ingo,

moh-hinár hálózza tengerszemekkel és bűdükkel tarkált havasalji láp terület: a Szent-Anna tavánál jóval nagyobb kiterjedésű *Kukojszás* (Mohos).

Ezer méternyi magasságban fekszik a tengerszín felett a természetnek ez a sajátos alkotása, a melynek párját hiába keressük a hazában. A Hunság, az Ecsedi láp, mindannyian eltörpülnek a Kukojszás változatos, növényekben gazdag ingovány laposával szemben.

Délről a Bűdös, északról a Csomád lejtői határolják; kelet felé zuhogó patak ered belőle és vájja a Lázárfalvának tartó völgyoszorost. Valóságos vízvár ez, hatalmas Sphagnum szőnyegekkel bevonva. Alsóbbrendű növények az ingatag talajt szilárd alappá kötik, úgy hogy nemsokára magasabbrendű növényzet vetheti meg rajta a lábát; az ezernyi gyökérszálaacsok a likaacsos tömegnek még nagyobb szilárdságot kölcsönöznek. Az így támadt szigetecskék földje bármennyire inog, locsog és szöcsög is talpuk alatt, mégis sokkal erősebb, semhogy az ember alatt leszakadjon.

Nem valószínű, hogy ez a sötét vizekkel tarkált lápterület a Szent-Anna-tó felső vize tartója, honnan földalatti csatornákon szívárog le a Szent-Anna-tavat minden kigőzölgése mellett is változatlanul ugyanezen színvonalban tartó vízmennyiség.*

Jókainak a Kukojszáshoz szőtt tündérregije szerint, fejsze ott sohasem irtotta ki a roppant fákat, s az időtlen idők óta egymásra dültek ott a vén fák, ott korhadtak, földdé váltak, s a rohából új fa nőtt ki, az is száz meg száz évig nőtt a szép csillagocskák felé, míg azt is elérte sorsa. A halálnak nyomában azonban ott van mindig az újra sarjadó élet. Az elkorhadt fák testén moherdő keletkezett és tenyész; mint pálmaliget az oceán szigetén. A fatetem újra kizöldül és mosolygó növények új világa él rajta.

Haj másképp van az ma, mint volt hajdan a Kukojszáson; de körülötte is. A feléje ereszkedő magas hegylejtők erdeje eltűnt, törzsig vágott legelő váltotta fel; csupán a Bűdös gerincéhez támaszkodó hegyoldalon tengődik még a sarjerdő.

Marhajárta csapások és foltonként legelt területek dísztelenítik manap a Kukojszást. Tündérvonásai, egy-két sajátos növénye eltipródtak már. De azért maradt még emlékül egy-egy kevés reánk is a régi jó időkből.

* Orbán Balázs: A Székelyföld leírása III. kötet.

A *kukojsza* és a háromféle *áfonya* ezernyi-ezer bokrocskái ma is díszítik; a fekete bogójú *Empetrum* és a változatos levelű *Andromeda* ma is össze-vissza fonja, a rózsaszín süvegű *savanyu áfonyával* együtt, mint egykor még inkább tehette. A *Scheichzeriá*-val és egyéb hinárral félig-meddig benőtt bűdük ma is veszedelmesek.

Kristálytükrű tószemei is megvannak. Ezeknek *vidrafü* és moh szötte peremök oly tömött, oly szívós, hogy bátran ráállhatunk és gyönyörködhetünk a tó sima tükreben saját képmásunkon; vagy pedig lefekhetünk rá, hogy a csodás tó tiszta vizéből szomjunkat olthassuk. Sem a tószemek csillogó vizekbe, sem a bűdük süppedő ingoványába, ember és állat nem lép bele: mert ott nyomban éreznék, hogy talpa alatt elvész a föld, hogy ott a halál torka nyílik.

Bátran gázolhatunk azonban térdig is vízbe a sudar *sások* és *füvek* nagy rengetegében; mert ezeknek erős a tarackja és zombékkal szakgatják meg az őket tápláló vizeket. Ezért meginog lábunk nyomán a széles vízfénék.*

A növényvilág közepett nyüzsgő élet látszik, bizonytalan mozgó alakok sűrűnek a növényzet sűrűjében, hol a levelek, száruk, virágok rezgése árulja el a köztük lüktető életet.

Jókai ezt a vidéket is bearanyozza költészetével.

«A halál országa ez» írja «Bálványos vár» című gyönyörű regényében. «Láttára még a paripák is horkolni kezdenek, mikor a szélét elérik. Lábaik alatt döng a talaj.»

«Az ember teste végig borzad, mikor ezt a tájt először meglátja. Soha ezt a nagy bozótot kigyón, békán, vidrán, repülő madáron kívül más élő lény nem járta. Sással, szittyóval benőtt zombikok, mintha ezernyi sirhalom volna egy rakáson, rőt színű bozót, verhenyes növénygubancz, a miknek a neveit sem ismeri az ember, köztük egy-egy nyomorék luczfenyő, egy göcsörtös árnyirfa, aztán megint haragos-zöld növénysoport, roppant zsurlók, páfrányok, bársonynak látszó halmok, kövér mohából. S azon az elijesztő pázsiton alul az ismeretlen mélység.

A ki ebbe a süppedő ingoványba beletéved, ember, bölény vagy medve, az sohasem jön ki belőle többé. Mikor már észreveszi, hogy süpped, oszlik alatta, körülötte: az úszás nem segít, a fü,

* Simonkai Lajos: Havasvidékeink növényvilága Emlékkönyv a k. m. Természettudományi Társulat fél százados jubileumára. 1892.

a bozót, a moha, összezáródik az elmerülő feje fölött.»

«Ennek a halálos vidéknek még a tájára sem merik hajtani a marháikat a pásztorok.»

«Mikor aztán ezt körülkerülve a hegytetőre felkapaszkodunk s onnan tekintünk rá vissza, akkor meg már egy csábítóan varázsló tündérország áll előttünk. A lapály száz meg száz gömbölyű tengerszemmel van behintve; olyanok azok, mintha ablakai volnának egy földalatti világnak, valamennyi beszegve a vizek fehér tulipánjaival és széles leveleivel. Mikor a lemenő nap visszatükröződik rajtuk, úgy látszik, mintha aranytányérok volnának zöld abroszra rakva.»

A LEGELSŐ JELENSÉG.

Irta: Legouvé Ernő.

Az ősz egy szép napján falusi szomszédomnál reggeliztem, a ki megvált a város zajától és falura jött, hogy néhány hetet körünkben töltsön. A falusi közös életben a barátság érzelmé a legbensőbb rokoni kötelékbe olvad át.

Szomszédomnak három gyermeke volt, kik együtt nevelkedtek gyermekeimmel és engem nagybátyjuknak neveztek. A legidősebbiket Péternek hívták. Ez a tizenhétéves ifjú elmélázó, esendes természetű ifju volt, egy kissé titokteljes másokra nézve, talán mert az volt maga előtt is. Vannak serdülő ifjak, a kik ilyen csupa talányok; értelmi és erkölcsi fejlődésük még nem léven befejezve, benső átalakulás hatása alatt állnak, mely emésztí őket; nem jelentkezhetnek kifelé, mert belőlről vannak elfoglalva.

A második, tizenhároméves fiúnak Gaston a neve. Csupa tűz és hev, örömtől sugárzó, nyughatatlan természettel. Jellemének egyik fővonását határtalan tisztelet képezte bátyja iránt, mely csaknem az imádásig fokozódott. Folyvást arczán csüngött, hogy gondolatát, szavát, tettét az övéhez alkalmazza.

— Mit fogsz ma játszani a szünóra alatt? — kértek tőle.

— Nem tudom; Péter még nem mondta, hogy mit fogunk csinálni!

— Eljössz-e délután a folyam partjára sétálni?

— Nem tudom; Péter még nem mondta, hogy ő is el akar menni!

És ezt a szolgáló hódolatot Péter épen olyan természetesen fogadta, mint a mily természetesen Gaston felajánlotta; ő volt az idősebb fivér, Gaston pedig az öccse.

A hetedik évébe lépő kis leányka élénk, finom kis teremtés volt.

Az említett őszön nagy esemény történt Péter életében. Atyja vadászati-engedélyt váltott számára, és először életében kezébe adta a puskát. És Pétert e kedvtelésben érett megfontolás, rendszeret, és természetes eszélyesség jellemezte. Fegyverét mindig kifogástalanul tartja; bátran lehetünk a hajtásban szomszédjai, mert bármennyire legyen is izgatott, vad helyett soha nem lő a vadászra. Csütörtökön és vasárnap már egy órákor elkezdik a vadászatot és este hagyják abba; az ifjabbik fiú is részt vesz a multságban, nem mint vadász, hanem mint hajtó, agár és kopó; a vadászat napjain sorba állítják a paraszt gyermekekkel, botot adnak kezébe éppen úgy, mint a többinek és ő velük együtt ordít, csapkodja a töviseket, bokrokat, fákat és este lihegve, izzadva, kipirulva, szaggatott ruhával, arczában és szemében a győzelem mámorával tér haza, abban a szent meggyőződésben, hogy a mit lőttek, mind ő ölte meg. Rendesen ő az atyja vadásztársnyájának a hordozója haza felé menet; úgy néz ki ilyenkor a sok győzelmi jelvényvel, mint egy ókori győztes, ki a megölt ellenség fegyverzetével ünnepélyes bevonulását tartja!

E kedves család körében, az említett reggeli alatt egy olyan lelki mozzanat nyilvánult, mely észrevétlenül mosódik el a közömbös gondolkodásuk előtt, de a mely élénken megkapja mindazok figyelmét, a kik érdeklődnek a gyermekkor és sajátosságai iránt.

A szomszéd gazdag földbirtokos erdőkerülője levelet hozott urától, melyben ez házigazdátat még aznap délutánra vadászatra hívta meg és egyúttal szeretetreméltó modorral arra is felkérte, hogy idősebb fiát is magával vigye. Péter elhalványodott, elpirult és a boldogságtól nem tudott szóhoz jutni. Hivatalos egy fejedelmi vadászatra! Hivatalos, mint *puskás!* Mint ifjú jön számba ezután, e meghívás ünnepélyes felavatása!

Az általános eljenzés közepett, melyet e meghívás esalt ajkainkra, Madelaine — így hívták a kis leánykát — éles hangja hallatszott ki, a mint ravasz hunyorítással, kisebbik fivérére mutatva felkiáltott:

— Ah, Gaston sir!

Mindnyájan Gaston felé fordultunk. A gyermek arca és ajka remegett a felindulástól; csakhamar sirva fakadt, és szaggatott hangon ennyit rebegett:

— Nem sirtam! Madelaine az oka! Ő rikatott meg, mert rám fogta, hogy sirtam!

Általános esend követte e jelentéktelennek látszó zajt! azután felkeltünk az asztaltól, a vadászok útra keltek, én ott maradtam az anyával és két gyermekével, Madelainenel és Gastonnal; ott maradtam, gondolatokba merülve, nyugtalan érzésekkel.

Ki ne tudná, hogy milyen megdöbbenve veszünk észre, a szeretett gyermek arcán vagy testében a kezdődő nehéz betegség legelső jelenségeit? A hurutot, mely előjele a torokbajnak; a tüzes főfájást, mely talán agylázt jelent; a hányingert, mely a benső rendetlen állapotára utal! Éppen ilyen megdöbbenéssel és szürő fájdalommal láttam megjelenni — a fentebbi jelenetben — Gaston lelkében a legborzasztóbb, legkeserűbb, legkétségbeesettebb bünt: az irigységet! Mert hiába játszott a ártatlant, könyei az irigység könyei voltak! Őt nem hívhatták meg a vadászatra, mert még gyermek; nem vehetett részt a multságban, mert még gyermek; de mint gyermeknek nem az fájt, hogy nem vadászhat és nem multhat, hanem az, hogy bátyja már koránál fogva részt vehet mindezekben; tehát irigyelte tőle.

A vadászok távozta óta figyelemmel vizsgáltam Gastont; szomorú volt, de meglátszott rajta, hogy nem az egyedüllét bántja, hanem sokkal inkább ama szegyeteljes lehangoltság, melyet az önmagával elégedetlen lélek érez.

Mit tegyek most? Könnyű dolog pirongatni, büntetni, könyekre indítani, ámde nem vezet célhoz. Azt a nehéz feladatot kellett megoldanom, mely a mutatkozó bűn elfojtásában, a fiatal lélek meggyőzésében, a beteg meggyógyításában áll.

Odaléptem a fiúhoz.

— Gaston, tudod-e, hogy mi a harag?

— Oh tudom! — felelt nagyot lélezve.

— Hát a nyalánság?

— Azt is tudom.

— Hát a henyeség?

— Azt is.

— Hát az irigység?

— Azt nem tudom.

(Folyt. köv.)

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Az Akropolisról, az építőművészet legnagyobb remekeinek színhelyéről készült legújabb felvételek birtokába jutott most a magyar közönség. Három templomot építtetett itt Perikles, a Parthenont, minden épületek közt a legtekélyesebbet, mely valaha a föld hátán állott, az Erechtheiont és a várba vezető

Propylaiákat. A Parthenon fölséges csarnoka ma rom, de romjaiban is legnagyobb alkotása az emberi tevékenységnek. Remek dór oszlopai több darabból vannak összeróva, de oly simán, hogy észre sem lehetett venni a toldásokat. Az épület pompás képei a «Nagy Képes Világtörténet»-ben jelentek meg, melynek 31-ik füzeté e héten látott napvilágot. A 12 kötetre tervezett nagy munkát Marczali Henrik egyet. tanár szerkeszti s a legkiválóbb magyar szakemberek írják. A II. kötet, mely a görögök történetéről szól, Gyomlay Gyula nevét viseli homlokán. Egy kötet ára 8 frt. Egy füzeté 30 kr. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Budapest, VIII., Üllői-út 18.) és bármely hazai könyvkereskedésben.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Tornaverseny. A beregszászi állami gimnáziumban a kedvezőtlen időjárás miatt június hó 23-ikáról elhalasztott tornaverseny június 25-én a legkellemebb idő mellett s szokatlanul nagyszámú érdeklődő közönség jelenlétében tartották meg s az eredmény is fényes sikert mutatott, a miért *Kosári István és Ródt Lajos* tanárokat, mint ez ideig tornatanárokat, kiváló elismerés illeti meg. A kitünt növendékek közt a nmgu. közokt. miniszteriumnak e célra küldött adományából 20 frt jutalom osztott ki készpénzben s ezenkívül számosan kaptak elismerő okleveleket. A verseny programja a következő volt:

1. Felvonulás az I—IV. osztály együttesen. 2. Szabadgyakorlatok I—II. és III—IV. osztály 2 csoportban. 3. Katonai rendgyakorlatok 2 csoportban. 4. Sziertornázás a nyújtón és korlátos osztályonként. 5. Magas ugrás. 6. Távol ugrás. 7. Síkfutás. 8. Zsákfutás mindannyi osztályonként külön. 9. Kötélhúzás. 10. Játékok. 11. Díszfelvonulás.

Sziertornázásból, és pedig a nyújtón bemutatott egyes gyakorlatokért elismerő oklevelet kaptak: Linner Bertalan I., Bodnár Ferencz II., Weisz Ármán III. és Kovácsik József IV. o. tanulók. Korlátgyakorlatokért elismerő oklevelet kaptak: Bálint Lajos I., Szeles Károly II., Beermann Ignác III. és Szélesy András IV. o. t.

Magasugrásért 2—2 korona jutalomban részesültek: Szalay István I., Szeles Károly II., Kosztju Pál III. és Orlovsky Imre IV. o. tanulók; 1—1 korona díjat nyertek: Linner Bertalan I., Braunstein József II., Ilkovies József III. és Braunstein Gábor IV. oszt. tanulók. Dícséretet kaptak: Guthy Ferencz I., Lugossy Mihály II., Fluck Dezső III. és Szelesy András IV. o. tanulók.

Távolugrásban 2—2 korona díjat nyertek: Bálint Lajos I., Janka János II., Fluck Dezső III. és Szélesy András IV. o. tanulók; 1—1 koronát: Juhász Imre I., Lugossy Mihály II., Weisz Ármán III. és Szabó József IV. oszt. tanulók. Megdícsértettek: Szalay István I., Szeles Károly II., Kosztju Pál III. és Kovácsik József IV. o. tanulók.

Síkfutásban 2—2 korona díjat nyertek: Guthy Ferencz I., Róth József II., Klein Sándor III. és Kovácsik József IV. o. tanulók; 1—1 koronát: Prerau Miksa I., Fehér József II., Kohn Dávid III. és Kala Zsigmond IV. o. tanulók. Megdícsértettek: Szalay István és Juhász Imre I., Széles Károly és Janka János II., Fluck Dezső és Weisz Ármán III. és Braunstein Gábor IV. o. tanulók.

Zsákfutásban egyenkint 50 fillér díjat nyertek: Bálint Lajos I., Fehér József II., Gáthy Béla III. és

Szentesi Lajos IV. o. tanulók. Megdícsértettek: Linner Bertalan I., Lugossy Mihály II., Beermann Ignác III. és Szabó József IV. o. tanulók.

Ezenkívül egy valaki Bálint Lajos I. o. tanulónak a zsákfutásban bemutatott ügyes bucszáért 60 fillér jutalmat adott.

Dobolásért Orlovsky Imre IV. o. tan. 2 koronával jutalmaztatott.

Érettségi vizsgálatok. A nyíregyházi gimnáziumban az érettségi vizsgálatok befejeztettek és pedig egy jeles, 12 jó eredménnyel vizsgázott, a többiek részint elégséges osztályzat mentek át, részint pótvizgára, vagy ismétlésre utasítottak. A jelesen érett neve: Tóth László. — A *székelyudvarhelyi kir. főreáliskolában* lefolyt érettségi vizsgálat eredménye következő: Molnár Géza és Neuvirth János jelesen; Várterész Jenő, Steiner Mór és Pórr Alfréd jól; Makay Gyula, Keresedy Endre, Gleischer Mihály és Frass Károly egyszerűen érteknek lettek kijelentve. — Az ev. ref. kollegiumban Mezei Ödön dr. főgondnok elnökletével, Ballagi Aladár budapesti egyet. tanár, mint kormánybiztos jelenlétében megtartott érettségi vizsgálat hasonlóan szép eredménnyel végződött. Jelesen értek: Márton Árpád és Széles Lajos; jól: Kiss István és Nagy Sándor; érett lett: Buku Róbert, Barthos Indár, Deák Lajos, Demeter Domokos, Felméri Gyula, Félegyházi Ernő, Herczeg Albert, Orbán Lajos, Péter Sámuel és Varga Károly. A 15 jelölt közül egy-két hó múlva javíthat. — A *löcsei kir. főgimnáziumban* az érettségi vizsgálatok f. hó 24. és 25-én igen szép eredménnyel tartották meg. 16 érettségiző között 6 jeles, 5 jó és a többi egyszerűen tette le az érettségét.

«A pápai ev. ref. főgimnáziumi képzőtársulat» pályázati eredményei a következők: 1. A népdalnál pályadíjat nyert: Somogyi Zoltán VII. o. t.; dícséretet: Burghardt István VIII. o. t. és Komjáthy Ernő theologus. 2. Az esztetikai tételnél (Berczik A. Himfy dalainak esztetikai és irodalomtörténeti ismertetése) pályadíjat nyertek: Burghardt István VIII. és Pfeiffer Izidor VII. oszt. tan. 3. A műfordításnál (Homer von Wildenbruch) díjat nyert: Czegléd Sándor VI. o. t.; dícséretet Pfeiffer Izidor VII. o. tan. 4. A novellánál díjat nyertek: Czegléd Sándor VI. és Medgyaszai Vincze VI. o. tanulók. 5. A fizikai tételnél díjat nyert: Schor Ernő VII. o. tan. 6. A kémiai tételnél díjat nyert: Meinhardt Vilmos V. o. t.; dícséretet: Schmidt Antal VIII. o. t.

A szegvárdi állami főgimnázium 1898/99. tanévi záróünnepélyének tárgysorozata: 1. «Szózat», énekelte az ifjúság. 2. «Rendületlenül» (Arany J.), szav. Szegedy J. III. o. t. 3. «Induló» (Wagner R. «Tannhäuser»-éből), zongorán előadta Selez Gy. III. o. tan. 4. «Az utolsó sor» (Váradi A.), szavalta Lunova I. IV. o. t. 5. «Vándordal» (Abt F.) énekelte az ifjúság. 6. «A szellem kardja» (Dalma Gy.), szav. Szondy I. II. o. t. 7. «Vonós négyes» (Donizetti «Belizár»-jából), előadták Hary E., Holub J. V. és Szondy I. II. o. tan. (Márk Géza úr tanítványai.) 8. «Levél Arany Jánoshoz» (Petőfitől), szavalta Holub J. IV. o. t. 8. «A virágok megtiltani nem lehet» (ábránd Hósz I.-től), zongorán előadta Fővényessy P. IV. o. t. 10. «Kis gyermek halálára» (Vörösmarty), szav. Leicht V. I. o. t. 11. «A walesi bárdok» (Arany J.), szavalta Tóth P. IV. o. tan. 12. «Induló», Pázt V. III. és Linhardt A. IV. o. tanulók zongorakísérettel énekelte az ifjúság. 13. «A bajusz» (Arany J.), szavalta Selez Gy. III. o. t. 14. «Népdalegyveleg» (vegyes kar), énekelte az ifjúság. 15. «Volumnia beszéde» (Shakespeare «Coriolán»-

jából), szavalta Csötönyi J. IV. oszt. tan. 16. «Ima a hazáért» (Erkel F.), éneklte az ifjúság. 17. Jutalmak és bizonyítványok kiosztása.

Diák-Kör. A kecskeméti főgimnázium és főreáliskola IV.—V. osztályú tanulói egy szünidei önképzőkört alakítottak, «Diák-Kör» címmel; elnöke Kiss István, titkára Muth Imre főgimn. tanulók. Hogy mi ennek az egyesülésnek a célja, arról hallgat a krónika.

Képes levelezőlapot szeretne cserélni *Luttor Sándor* keresk. ak. tan. (Székesfehérvár, Megye-tér 6 sz.) [csak helyről feladottakat viszonz].

VEGYESEK.

Világjáró diák. Míg a magyar tanuló ifjúság nagy része visszariadva a gyalog utazás testedző fáradalmaitól, vagy otthon gunnyasztja át a két hónapos vakációt, vagy vonaton indul szép vidéket látni, tapasztalatokat szerezni: addig akadnak egyesek, kik nyakukba veszik az országot s egy pár új lábbelivel útnak erednek, hogy elnyúve hozzák vissza. Így indult el hatalmas útjára *Erdei Károly*, a debreczeni ref. főgimnázium VI. osztályt végzett növendéke, ki nem keveselbre, mint Rómába akarja vinni a magyar diák jó hírét, nevét. Június 20-án indult el. Pesten, Fiumén s az Adrián keresztül igyekezik az örök városba. Elvéhez híven mindenütt gyalog megy, s mindössze valami 20 forintot vitt magával. Mindenestre merész vállalkozás, de ha jó véggel sikerül: nem kis dicsőséget akaszthat nyakába Erdei. A példa ragadós. Vajjon lesz-e követője?

Szünidei utazások. *Vértés József* szolnoki gimnázista Miskolcra, s innen 16-án Debreczenbe indul turista-útra. Reméljük, hogy sorainkon felbuzdulva előfizetőink alkalmat nyújtanak neki az ismerkedésre és szivesen kalauzolják.

Szünidei utitársat keres Észak-Magyarországra *Vértési János* tanuló Bpest, VII., Dembinszki-utca 50. III. 28. és *Semtei Róbert* VII. o. t. Kisvárdán.

Egyszer Aesopus találkozott egy fáradt utassal. Az utas megkérdezte tőle, hogy mennyi idő alatt ér el egy bizonyos városba. «Csak menj!» felelt Aesopus. Az utas bosszankodva a kapott feleleten, megindult. Ekkor Aesopus így kiáltott utána: «Ha így haladsz, két óra múlva célodnál leszel!» «Nem mondhattad volna meg ezt előbb is!» szolt ekkor az utas. «Nem, felelt Aesopus, mert nem tudtam, mily gyorsan jársz!»

Agathokles szegény szülőktől származott és fazekas mesterséget tanult. Midőn később derekassága s érnei által a trónra jutott, akkor sem feledkezett meg származásáról, u. i. megparancsolta szolgálóinak, hogy asztalára az aranykelyhek mellé agyagpoharakat is tegyenek, mintegy mutatván ezáltal is, hogy ő egykor ilyeneket készített.

Thales szerint a legszebb a mindenség, legnagyobb a tér, legerősebb a szükség, legnehezebb az önismeret és legtrikább egy megöszült zsarnok.

Midőn Diogenesnek elfogyott a fája, ily szókkal vagdalta össze Herules fabálványát:

— Te már tizenkét hőstettet vittél véghez, most tedd meg a tizenharmadikat: főzz ebédet, azután megszabadulsz.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csizsár József.

Természetrizai kérdés:

Hogy hívják azt a dísznövényt, melynél a szíromlevelek száma annyi, mint a kehely metszései és a porzók száma rendszeren kétszer annyi, mint a szírmoké, esetleg annak többszöröse? Gyökerének kergét galandféreg ellen használják. Csészéje piros színű. (Rácz Sándor.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. július 19.

A 27. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése: Számítási kérdés: A keverési arány: = 3 : 5. Képrejtvény: Fűtül a szél, az idő már őszre jár, szebb hazába megy vigadni a madár.

Helyesen fejtették meg: Miróczky Árpád, Szécskay Dezső, Strasser József, Géczy Géza, Niegreis János, Buzáth Jenő, Barta Lajos, Aczél (Adler) testv., Bagoly Sándor, Kenedich Ede, Horváth László, Steiner Izidor, Bárány Béla, Weisz Hugó, Lanfer Rezső és Ödön, Valentényi Gáspár, ifj. Paksy József, Laban Antal, Szabó Ferencz, Ditrői Puskás Jenő, Fejes István, Szabó László, Goldmann Arthur, Farmasy Antal, Pais Dezső, Szabó József, Tájber Oszkár, Eckhart Ferencz, Szabó Lajos, Vadas Zoltán, Worlicek Frigyes, ifj. Luft József, Borosnyay Oszkár, Roth Ottó, Grünfeld Ferencz, Sebők Dezső, Dragovits István, Jakabb Gyula, Antony Gyula, Csahihen Károly, Feuermann Miklós, Szeremley Császár Loránd, ifj. Barthonek Károly, Schwarz Gábor, Luspay Sándor és Emil, Joannovits György, Pika Gyula, Giczey Lajos, Buchwald Pál.

A kitűzött könyvjutalmat, Mignet: *Franklin élete* című művet Fejes István IV. o. tanuló nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

T. A. «A magány» című vers értekező modorban, köznapi nyelven megírt sovány próza. A «Zsúzlók» cz. bár a részletekben semmi újat nem mond, sőt itt-ott hibás is, az egésznek hangulatában mégis van valami. — K. S. Az ilyen sor is euphonia: «Jer, jer, te meg, meg nem vetheted?» — D. J. Bpest. Az az «Emlékezés» nagyon szép költemény, hogy ne, mikor azt maga írta ugyan, de véletlenül Szász Károly költötte, mint a pár megrontott sor között teljesen épen hagyott befejezés mutatja:

A fa, ha benövi kérgével sebhelyét,
Bár alig látszik az, rongálja belsejét;
Kertész nem látja azt, — az Isten tudja csak:
Mért lombjai idő előtt elhullanak . . .

ifj. V. A. Baja. Mással megjelent dolgokat csak a leg-ritkább esetben közlünk. Irjon eredetét, s ha beválik, szívesen látjuk. — **Hű olvasó.** Névtelen küldemé-

nyekre nem válaszolunk. — **B. Gy.** Eger. Hirdetést — díjazás mellett — csak a kiadóhivatal vehet föl. — **Menza.** Miskolcz. Szeptember elején a M. A. elnökségéhez. Tan-díj elengedéért szeptember 15-ig lehet folyamodni. — **R. O.** Zavaros kérdéseire csak részben válaszolhatunk. Nem kérünk megbírást végett verseket, mert a nélkül is sok a dolgunk. — **J. Gy.** Temesvár. Azt a tudósítást már régen közölte lapunk. — **Cs. K.** Budapest. A kis elbeszélés gyöngé, nincs benne semmi cselekvény. — **W. M.** Rákospalota. A Ney-féle német nyelvtan magántanulásra igen alkalmas. — **K.** Dunapönte. Hogy kívánhatja, hogy nevét a rejtvénymegfejtők közé tegyék, mikor nem tudjuk elolvasni? — **B. Aladár.** Léva. Az elveszett számokat 10 krajczárjával megkaphatja a kiadóhivatalban. — **B. S.** Nagyvárad. Lapunk összes számai bármikor kaphatók. — **R. A.** Miskolcz. Versét csakugyan kinyomatjuk, de csak itt és azon reményben, hogy a megígért hosszabb költeményeit nem küldi be:

Nyári dal

hévsugarú foró nyár van,
Legjob most az uszodában,
fürdők is én egyre másra,
Szelem a vizet rakkásra,

ha kimenek a határba,
Szép időbe avagy sárba,
Szívem kelymáorba forog,
Midőn a nép izzeg-mozzog.

F. G. Resicza. Technikára csak érettségi bizonyítvány-nyal mehet. — **P. Gy.** Putnok. 1. Lapunk egyes szá-mának ára 10 kr. 2. A Röder Adolf-féle levélszerinti oktatás kézikönyve Wodianernél jelent meg. — **K. A.** Szepes-Ófalu. Mellékeljenek a levélhez tíz kr.-t portóra és bizonyára meg fogják kapni. — **B. L.** Tisza-Dob. A kéreztett adatokat megtalálja a Szilágyi-féle nagy történelemben. — **D. Gy.** Rozsnyó. 1. Sárosinak azt a művét nem igen lehet ma már kapni. 2. A magyar irodalommal rokon szakok a tanári vizsgán a német, latin, francia és a történelem. — **W. F.** Pozsony. Tudósítása oly rengeteg hosszú volt, hogy még feldol-gozva sem tudtuk közölni. — **B. P.** Újpest. Kérdése teljesen érthetetlen. — **S. T.** A kéreztett cikket nem az a tanár írta. — **Z. L.** Szerencs. Amnyit, a mennyit tud. — **Vértes** József. Szolnok. Irjon Oláh Gábornak, az bizonyára szívesen fogadja és el is viszi a Hortobágyra.

!!! Gyűjtők figyelmébe!!!

8149 «VILÁGPOSTA»
cím alatt érdekes tartalmu képeslevelezőlap és
levélbélyegújság jelent meg.
Előfizetési ára egész évre 2 frt, félévre 1 frt.
A lap kiadóhivatala Faludi Zsigmond előnyösen
ismert levélbélyegüzletében VII., Erzsébet-körut
28. szám alatt van.

Lapunk kiadóhivatalában kapható:

Arany János Toldijának fejtegetése.

Összeállította
Dr. RUPP KORNÉL, főgymn. tanár.
Ára 30 krajczár.

MAGYAR DIÁKSZÓTÁR

Irta
Dr. DOBOS KÁROLY.

Ára 50 kr.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Negyed évre --- 1 frt 20 kr. Fél évre --- 2 frt 40 kr. Egész évre --- 4 frt 80 kr. Megjelenik minden vasárnap.	SZERKESZTI Dr. RUPP KORNÉL Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	FŐMUNKATÁRS: GAAL MÓZES.	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.
--	--	------------------------------------	---

A VIZEK HALOTTJAI.

(*) Valóban megrendítő az a szerencsétlenség, melynek áldozatul egy derék és kiváló tanuló ifjú esett, s mélyen gyászos a csapás, mely ezzel egy apát sujtott.

Lapunk más helyén tudomást vehetnek olvasóink a fiatal hatodosztályos gimnazistának, Éhen Gyula szombathelyi tanuló társuknak gyászos pusztulásáról. Ez a derék, mindenkitől szeretett tanuló talán éppen derekasságának lett áldozata.

Saját tanárainak nyilatkozatából tudom, hogy kedves, szeretetreméltó, szorgalmas, jó szívű ifjú volt. Mint egyetlen gyermekét kiváló gondnal és feltékeny szeretettel nevelte édes atyja, a szombathelyi polgármester.

A tanulmányok mellett az ifjú egyaránt gondos testi nevelésben is részesült, s a testet edző sportban is elismerésre méltó haladást tett. Az úszásban, testgyakorlásban, kerékpározásban, vívásban s a czéllövésben is olyan jártasságra tett szert, a minőt a korabeli ifjak közül kevés tud felmutatni.

Mindez nagyban hozzájárult az önbizalom, önállóság és a személyes bátorság fejlesztéséhez is.

Igy történt, hogy a meglehetősen önállósággal rendelkező fiút senki sem féltette, akár kerékpározott, akár czélba lött, akár a szabadban fürdött.

S ez okozta vesztét. A Balaton ringó hullámaira bizta csónakát a két diák, maguk pedig a nagy hőségtől eltikkadva a hűvös habokban kerestek üdülést. Vigan, fiatalos gondatlansággal ugráltak ki a csónakból s kaczagva, gyors tempóban szeltek a hullámokat.

De a Balaton álnok talaja titkos csapdákkal van megrakva. Mint a polyp ezer karja himbálózik alul a zöldes hinár, gyökereivel oly végtelen mélységbe kapaszkodva, hogy hiába minden erő, minden ügyesség, a mi vagy a ki e szalak közé keverődik, az onnét meg nem szabadul.

Az életöröm és vidámság hangos, jókedvű kacajja ráfagyott a jóbarát ajkaira, mikor fürgén alábukó társát többé fölmerülni nem látta.

Ez a derék, a jó, a kedves tanuló tragédiája.

De nem csak ő a gondatlan fürdés egyetlen áldozata. Ebben az idei szünidőben ez nem az első eset. A kis Éhen Gyula pusztulása előtt egy héttel két gimnazista a haraszti Duna-ág vizébe fulladt, Bácskában pedig ugyancsak nem régen egy polgári iskolai tanuló veszett el fürdés közben.

A fürdés évenként tíz-tizenöt áldozatot szed a tanuló-ifjuság köréből, mintha bizony az ifjuság köteles volna ezzel az adóval a vizek isteneinek.

Az adó, a pusztulás a gondatlanság adója. Hiába kérjük, intjük, figyelmeztetjük mi, s tiltják talán a szülők, hogy fiaik kerüljenek minden veszedelmet, a gondatlan és meggondolatlan fiatalság túlságos önbizalmától sarkallva ritkán hallgat a komoly szóra.

Szívesen jár a tilosban, játszik veszedelmes játékot az életével, s talán mert egyszer-másszor sikerül egy-egy bravuros sticklije, azt hiszi, hogy neki semmi veszedelem sem árt.

Pedig legyen arról meggyőződve, hogy mi és a hozzájuk tartozók nem akarjuk elvonnai tőlük az ifjuság ártatlan örömeit, de aggodalmas gondnal óvjuk mindentől, a mi veszedelmet hozhat reája, és nagyon fáj és sir a lelkünk, mikor az ilyen Éhen Gyulák borzalmas pusztulását látjuk.